

Городня В.А., Воляник Н.В.

студентки,

Науковий керівник: Блащук-Дев'яткіна Н.З.

кандидат економічних наук, доцент,

Львівський національний університет

імені Івана Франка

ФОНД ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В сучасних умовах функціонування банківської системи України виникає необхідність підвищити ефективність системи гарантування вкладів, яка повинна позитивно вплинути на вкладників та мінімізувати вплив зовнішніх чинників на банківську систему. В Україні це завдання покладене на Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

В останні роки в Україні проводиться реформа банківської системи, що має на меті «очищення» від слабких банків. Внаслідок цього кількість банків з початку 2014 року по 2017 рік зменшилась з 178 до 96, тобто половина банків була визнана банкрутами. Тому зростає необхідність покращення рівня функціонування системи страхування вкладів, адже основними ресурсами банків є вклади фізичних і юридичних осіб. На початок 2017 року кошти фізичних осіб у банках склали 36,8 % у зобов'язаннях банків. З 2014 року спостерігався відплив депозитів з банківської системи і лише у 2017 році обсяги депозитів почали зростати. У той же час продовжується процес закриття банківських установ. У цих умовах Фонд гарантування вкладів фізичних осіб зазнав значних випробувань як щодо дієвості механізму, так і щодо спроможності здійснювати масштабні виплати. Також зазначимо, що на протязі останніх років, процент покриття кількості вкладників знижується (табл. 1 і 2).

Таблиця 1

Динаміка фінансових ресурсів Фонду за 2013 – 2017 роки

Станом на	млн. грн.
01.01.2013	6 092,1
01.01.2014	7 292,9
01.01.2015	16 872,6
01.01.2016	14 084,4
01.01.2017	15 315,9

Джерело: [3]

Таблиця 2

Дані про вклади фізичних осіб в учасниках Фонду гарантування вкладів фізичних осіб протягом 2013-2017 рр.

Дата	Сума вкладів фізичних осіб, млрд. грн.	Кількість вкладників, млн. осіб	Середній розмір вкладу, грн.	Процент покриття кількості вкладників, %
01.01.2013	338,5	44,4	7 619	-
01.01.2014	402,6	47,4	8 486	99,4
01.01.2015	382,1	46,5	8 213	98,7
01.01.2016	362,3	44,7	8 104	98,8
01.01.2017	382,1	41,1	9 298	98,6

Джерело: [3]

Серед проблем функціонування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в Україні виокремимо:

- недостатність джерел формування ресурсів фонду, оскільки участь держави обмежується разовим внеском, а розмір регулярних внесків недостатні;

- контрольні функції Фонду обмежені правом здійснення перевірок за процесом перерахування зборів до Фонду, що не відповідає міжнародній практиці;

- неузгодженість між Законами «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб» та «Про Національний банк України» щодо розміщення вільних коштів на депозитних рахунках;

- з урахуванням того, що ресурси Фонду не включаються до Державного бюджету України, не передбачено плату за користування тимчасово вільними залишками його коштів, хоча при використанні бюджетних коштів банки сплачують 50 % облікової ставки.

На нашу думку, перспективами для подальшого розвитку Фонду гарантування вкладів є:

- розширити повноваження Фонду гарантування вкладів;
- зорієнтувати систему гарантування вкладів на захист інтересів як фізичних, так і юридичних осіб;

- встановити диференційований розмір регулярних внесків банків до Фонду залежно від ризиковості їх діяльності;

- встановити суми компенсаційних виплат Фондом гарантування вкладів фізичних осіб в залежності від рівня процентної ставки за вкладом;

- наділити Фонд правами щодо участі у процедурах тимчасової адміністрації та ліквідації банку;

– забезпечувати постійне поетапне підвищення розміру гарантованих сум відшкодування за вкладками фізичних осіб за рахунок коштів Фонд [4].

Отже, проаналізувавши діяльність Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, виділивши основні проблеми та перспективи розвитку, можна зробити наступні висновки:

– цей додатковий регулятор у банківській сфері має сприяти захисту прав і законних інтересів вкладників банків, підвищенню довіри до банківської системи та стимулюванню залучення коштів у неї, забезпеченню ефективної процедури виведення неплатоспроможних банків з ринку;

– беручи до уваги проаналізовані дані відзначимо, що Фонд гарантування вкладів фізичних осіб відіграє значну роль у банківській системі України, беручи на себе зобов'язання виплачувати вкладникам їх кошти, в разі банкрутства чи ліквідації банку (на 01.10.2017 року виплачено 87 603,3 млн. грн.);

– найголовнішим напрямом розвитку Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, на нашу думку, є допомога банкам, у яких виникли труднощі, і недопущення ситуації, коли відновити діяльність банку уже неможливо.

Список використаних джерел:

1. Грошово-кредитна статистика [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish>.

2. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України № 4452-VI від 23.02.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>.

3. Статистика Фонду гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fg.gov.ua/statistics>.

4. Тигіпко С. Система гарантування вкладів в Україні: сучасний і перспективні напрями розвитку / С. Тигіпко // Вісник НБУ. – 2009. – № 8. – С. 4-5.